DUSIĆ (*25*) *vb impf*

praes 1 sg duszę (*5*). ◊ *2 sg* dusisz (*2*). ◊ *3 sg* dusi (*8*). ◊ *3 pl* duszą (*1*). ◊ *praet 3 sg m* dusił (*9*).

Sł stp brak, *Cn notuje*, *Linde XVI* (*jeden z tych samych przykładów*) – *XIX w*.

1. *Ściskać za gardło*, *uniemożliwiać oddychanie*, *dławić*; *powodować śmierć*; *strangulare Mącz*, *Calep*, *Cn*; *suffocare Calep*, *Cn*; *enecare Mącz*; *effocare*, *fauces oblidere a. interprimere a. premere*, *intercludere*, *interstringere Cn* (*18*) : Eneco, Dawię/ Duſzę/ zábiyam. *Mącz* 243d, 420b; *Calep* 1009b, l026b.

dusić kogo (*9*), *co* (*2*): Toć [*orzeł*] záiące teraz duśi/ Potym śię o ćię pokuśi. *BierEz* Iv; Wyſzedſzy od Páná on ſługá/ nálazł iedno^{go} z towárzyſzow ſwoich/ ktorj mu był dłużen ſto Denárow y vłápiwſzy go duśił go [*suffocabat eum*] mowiąc: Wroć coś mi dłużen. *Leop Matth* 18/28 [*przekład tego samego tekstu RejPos* 246v, *WujNT*]; *BibRadz Eccli* 51/6; *RejPos* 246v; A ciągnął go [*Menelaus*], wracając do swego orszaka. A tego [*Parysa*] węzeł dusił upstrzonej tkanice *KochMon* 32; *PaprPan* L3; zátym go zá gárdło vchwyćiwſzy/ nieináczey iáko Hercules Anteuſá ták długo duśił/ áſz ná onym plácu duſzę z niego wytłoczył. *StryjKron* 135; *WujNT Matth* 18/28; *KmitaSpit* B3v; *KlonWor* 24. *Cf dusić kogo o co*.

dusić kogo o co (*1*): Maſz też ono w Ewánieliey Chriſtuſowey nie ládá przykład tego/ gdy ono towárzyſz towárzyſzá duśił o dług *CzechRozm* 246.

W przen (*1*) : Wſzędy nam przypiſuią że długo ſypiamy/ [...] Acz to [...] práwie ták być muśi/ Gdyż nas namilſzy Trunek do świtánia duſi. *Prot* B4v.

a. *Uciskać*, *drażnić*, *krztusić* (*o dolegliwościach gardła*) [*kogo*] (*2*) : Ano go [*starego*] ſcijátiká z dycháwicą duśi. *RejWiz* 93; *RejZwierc* 59v.

2. *Trapić*, *dręczyć*, *nękać*, *dokuczać*; *angere Calep*, *Cn*; *flagellare Cn* (*5*) : Ango – Dręcze, Duſze, SSzciskąm, Trapie. *Calep* [69]b.

dusić co (*2*), kogo (*1*): Boś wemnie niepotrzebné troſki vpokoił/ Które mi ſerce gryzły: iáko to być muśi/ Gdy człowieká niewdźięczność opętána duśi. *KochFr* 76; Tych ſię nic nie ſtráchaymy/ ktorzy ciáło duſzą/ przy ſwym Panie ſtoymy *ArtKanc* K2; *CzahTr* B4.

W przen [*kogo*] (*1*) : bo ták Krolá [*figurę szachową*] duśi/ Ze mu [*Rochowi*] rad nie rad Krol wziąć gárdło muśi. *KochSz* C3v.

3. *Tłumić*, *przytłumiać*, *nie pozwalać rozprzestrzeniać się* (*o ogniu*); *obruere Cn* [*co*] (*2*) : Ale ogyeń co go duśiſz/ to ſie bárzyey żarzy *KochZuz* A2v.

Przen: *Usiłować coś zataić*, *nie dopuszczać do rozgłosu* (*1*) : Y prozno ty tę rzecż [*wiadomość o znalezieniu skarbu*] duśiſz/ Ty mnie wolno puścić muśiſz. *BierEz* E3v.

Synonimy: **1**. *dawić*, *gnieść*, *zabijać*; **2**. *ciężyć*, *cisnąć*, *dokuczać*, *dręczyć*, *gnębić*, *przypierać*, *trapić*; **3**. *tłumić*.

Formacje współrdzenne: *podusić*, *udusić*, *wydusić*, *zadusić*; *uduszać*, *zaduszać*.

Cf **DUSZĄCY**, **DUSZENIE**, **DUSZON**

SB